

AT LÆRE AT LÆSE OG SKRIVE

Læsning og skrivning er færdigheder, som er i udvikling over mange år, og alle børn er et sted på deres vej til skriftsproget, når de begynder i skole. I Steinerskolen møder vi hvert barn på sit sted og udvider den enkeltes læringsvej gennem de oplevelser og erfaringer, som et læringsfællesskab kan give.

AF MARIANNE TELLMANN

Klasselærer ved Steinerskolen i Vestfold 1980-1998, er i dag høyskolelektor i norsk ved Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo.

1. klasse

I 1. klasse står det mundtlige sprog i centrum. Gode mundtlige færdigheder er et vigtigt grundlag for skriftsprogsudviklingen. Hver dag er barnet med i fællesskabet omkring at lytte og snakke, arbejde med digte og regler, sangtekster, fortællinger og dramatiseringer. Vi arbejder med barnets evne til at følge handlingsforløb uden støtte i billeder. Gennem sproglege vækker vi opmærksomhed for sprogets form: lyde, rytmer og rim. Barnets egen leg får også god plads i 1.klasse. Legen stimulerer fantasien og evnen til indlevelse og giver rum for varierede sproghandlinger og sproglige sammenhænge.

Pædagogerne i 1. klasse bruger steinerpædagogisk planlægningsmateriale i arbejdet med at følge og udvikle hver enkelt elevs sprogudvikling. De mundtlige sprogaktiviteter åbner for individuelle skridt i retning mod skrivning og læsning, men vi vil ikke sætte fælles mål på dette klassetrin.

2. klasse

Den formelle skrive- og læseindlæring begynder i Steinerskolerne i 2. klasse. I løbet af året skal alle eleverne blive fortrolige med forholdet mellem lyd og bogstav og kunne forme små skriftlige udtryk med versaler (store bogstaver), som afskrift og som egen tekst. Vejen går fra skrivning, som er en primær motorisk aktivitet, til læsning, som er en primær mental aktivitet. I formtegningsfaget skaber og genskaber eleverne linjeføringer og former, gerne store og omfangsrige, som øvelser for en god håndskrift og som et æstetisk udtryk.

Der arbejdes med de enkelte lyde og bogstavernes kvalitet. Hvor forskellig er ikke en blød M-lyd fra en stabil T-lyd, eller et åbent, undrende A fra et lukket, snerpet Ø. Kvaliteten af lyden åbner for billedlige udtryk, som skaber bro mellem lyde og bogstaver. Sådanne billeder giver oplevelsesfyldte for barnet, uanset om de "kan" bogstavet fra før, eller ikke. Vejen fra lyd til bogstav kan også gå via bevægelse, formning af bogstavet i forskellige materialer, et digt som udtrykker lyden og bogstavets egenlyd, eller andet, som sker i mødet mellem elever, lærer og lærestoffet. Når alle har lavet bogstavtegning, så kan vi skrive ord og tekster, sammen og hver for sig. Og vi går også andre veje, fra helhed til del, ved at genfinde ord og bogstaver i en tekst og lytte til lydene i ordene.

Foto: Bård Ek

I løbet af 2. klasse skal alle elever blive fortrolige med forholdet mellem lyd og bogstav og kunne forme små skriftlige udtryk.

Skriftsprogsindlæringen i 2. klasse er ledsaget af en mangfoldig aktivitet med sprog i vid forstand: sprog som lyd og rytme, som en arena for samtale, fortælling og genfortælling, oplevelse og erindring, som digt og vits, bevægelse og dramatisering.

I 2. klasse er læsning primært en genkendende læsning af det, som er skrevet, altså af kendt tekst. Parallelt med arbejdet i klassefællesskabet kan hvert barn få skrivearbejde og læsestof, som er tilpasset individuelle interesser og færdigheder.

3. klasse

I 3. klasse øver eleverne en brugsskrift med små bogstaver, på vej til en sammenhængende skrift. Det daglige fortællestof giver rige impulser til skrivning af tekster. Læsningen i klassen udvikler

sig i fællesskab og enkeltvis. Alle er på en øvende vej mod gode færdigheder, der anerkendes i læringsfællesskabet og individuel opfølgning og udfordring er ligeså vigtigt, og dem derhjemme kan være samarbejdspartnere både med højt-læsning og lade barnet læse selv. Planlægningsmæssigt hjælper lærerne med at følge op på hver enkelt elev.

Vejen videre

Mundtlige og kunstfaglige bearbejdelser af lærestoffet er centrale arbejdsområder i steinerskolen. Derefter bliver også skrivning og læsning en del af alle fagene.

Det tager mange år at blive en dygtig skriftsprogbruger. Det handler ikke om at begynde skriftsprogsindlæringen så tidligt som muligt og opnå definerede mål så hurtigt som muligt, men at lægge et bæredygtigt grundlag for god måloppættelse på sigt. På dette område er det vigtigt at bruge godt med tid.

Oversat af Anine Svane Olesen